

Weerbaarheidsprogramma Gemeente Kerkrade

Een kaderstuk voor de vergroting en verhoging van de huidige weerbaarheid en veerkracht



Disclaimer

De Rijksoverheid formuleert momenteel hun inzet op de thema's weerbare en veerkrachtige samenleving en militaire paraatheid. Richtinggevende kaders, waaronder mogelijke bijpassende nieuwe wet- en regelgeving, uitgangspunten en een bijbehorende investeringsagenda van het kabinet zijn in ontwikkeling.

De realistische en acute dreiging van een langdurige crisis op basis van het door de NCTV opgestelde dreigingsbeeld en de oproep tot preparatie vanuit het ministerie van justitie en veiligheid en defensie maakt dat provincies, veiligheidsregio's, gemeenten en andere overheidsinstanties nu al zijn gestart met de invulling van de weerbaarheidsopgave. Beleidsbepaling en uitvoeringslijnen lopen naast elkaar. Zo zijn diverse gemeenten reeds gestart met uitvoeringsprogramma's, zoals de inrichting van noodsteunpunten en het in kaart brengen van kwetsbare groepen en bedrijven in de samenleving.

Op het gebied van beleidsbepaling wordt er onder leiding van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), in samenwerking met de gemeenten en veiligheidsregio's een handreiking weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau opgesteld.

Strategie, beleid en uitvoering, opgenomen in en voortkomend uit dit weerbaarheidsprogramma zijn mogelijk aan verandering onderhevig.

Colofon

Versie 1.0

Datum 15-08-2025

Gemeente Kerkrade

Projectgroep Weerbare Samenleving

Inhoudsopgave

1.	<i>Inleiding</i>	4
2.	<i>Aanleiding</i>	5
3.	<i>Landelijke opgave</i>	7
3.1	Algemene uitgangspunten weerbaarheidsopgave	7
3.2	Aanpak weerbaarheidsopgave	7
3.3	Uitgangspunten voor de weerbaarheidsopgave	7
3.4	Financiële kaders	9
4.	<i>Lokale opgave</i>	10
4.1	De opgave voor de gemeente	10
4.1.1	Programmatische aanpak	10
4.1.2	Uitvoeringsprogramma	10
4.1.3	Rol gemeenten in weerbaarheidsopgave	10
4.1.4	Juridische context gemeentelijke weerbaarheidsopgave	11
4.2	De huidige situatie: Quick scan	12
4.3	Doelstelling Weerbaarheidsopgave Gemeente Kerkrade	12
4.3.1	Algemene doelstelling weerbaarheidsopgave gemeente Kerkrade	12
4.3.2	Subdoelen weerbaarheidsopgave	13
4.3.3	Uitgangspunten gemeentelijke aanpak	13
4.3.4	Geprioriteerde thema's	16
5.	<i>Uitvoering en organisatie</i>	17
5.1	Organisatiestructuur weerbaarheidsprogramma	17
5.1.2	Organisatiebrede aanpak	18
5.1.3	Deskundigheid en coördinatie vanuit kernteam	18
5.1.4	Ondersteuning bij opstellen van uitvoeringsprogramma	19
5.2	Schaalbare organisatie	21
5.2.1	Gemeentelijk crisisteam	21
5.3	Opleiden, trainen en oefenen	23
5.4	Financiën en personeel	23
	<i>Bijlagen</i>	24
	<i>Samenvatting</i>	46

1. Inleiding

In een steeds onrustigere wereld als gevolg van geopolitieke en geo-economische dreigingen, snelle technologische veranderingen en een veranderend klimaat, dient de overheid en de samenleving weerbaarder en veerkrachtiger te zijn. Zo is de internationale veiligheidssituatie de afgelopen jaren sterk verslechterd o.a. door:

- Globale onrust door (dreigend) militaire conflict vanuit vijandige regimes;
- Globale economische verhoudingen, waaronder de handelsoorlogen;
- Toename van extreme weersomstandigheden als overstromingen en langdurige droogte.

Verstoringen van vitale processen kunnen snel leiden tot grote economische schade en maatschappelijke ontwrichting. Dat geldt in het bijzonder voor processen waar veel andere processen van afhankelijk zijn, zoals de energievoorziening, mobiele communicatienetwerken, internet, plaats- en tijdbepaling en transport.

Daarnaast kan het processen raken die voorzien in de primaire levensbehoeftes zoals noodzorg en de voedsel- en drinkwatervoorziening. Uitval of verstoring van dit soort processen kan in het uiterste geval langdurig zijn.

Deze vitale processen zijn verbonden aan tal van (overheid)diensten en organisaties als de krijgsmacht, hulpdiensten, gemeenten, zorginstellingen, bedrijven en instanties. Preparatie op uitval van deze processen is voor deze (overheid)diensten en organisaties van vitaal belang.

Gemeente Kerkrade prepareert zich middels dit weerbaarheidsprogramma. Zoals in de disclaimer vermeld zijn internationale en nationale kaders nog in ontwikkeling evenals een bijpassende investeringsagenda. Echter de actualiteit en urgentie maakt dat nu al gestart dient te worden met het vergroten van de weerbaarheid en veerkracht van de overheid en samenleving.

Dit weerbaarheidsprogramma behelst het kader waarmee de gemeente Kerkrade invulling geeft aan de weerbaarheidsopgave, wat haar doelstellingen hierbij zijn en wat hierbij haar uitgangspunten zijn voor de aanpak. Uitvoering van de aanpak van de weerbaarheidsopgave dient te worden uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma.

2. Aanleiding

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste ontwikkelingen, mijlpalen en documenten toegelicht die aan de basis liggen van de gemeentelijke weerbaarheidsopgave.

NAVO

In de eerste toespraak als secretaris-generaal van de NAVO op 12 december 2024 zei Mark Rutte dat de dreiging vanuit vijandige landen hoog is: *“We zijn niet in oorlog, maar er is zeker geen vrede.”* Inwoners van NAVO-lidstaten moeten zich volgens Rutte zelf gaan voorbereiden door te werken aan zelfredzaamheid, weerbaarheid en veerkracht.

Veiligheidsberaad

Het Veiligheidsberaad heeft op 3 oktober 2024 tijdens een bestuurlijke tabletop het uitgangspunt geformuleerd dat inwoners de eerste 72 uur in principe zelfredzaam moeten kunnen zijn na een ramp of crisis die maatschappelijk ontwrichtend is. Daarbij werd geconstateerd dat de Nederlandse samenleving zich daar nog onvoldoende bewust van is en hier nog niet op toegerust is. Dat vraagt om een versnelling en intensivering van de aanpak, waarbij helderheid vanuit het Rijk wordt gegeven over de scenario's waar veiligheidsregio's en gemeenten (en daarmee inwoners) zich concreet op kunnen voorbereiden.

De regie voor versterking van de nationale veiligheid ligt bij de overheid. Maar voor een veilige en weerbare maatschappij is de inzet van iedereen nodig. Dit geldt voor de overheid (inclusief veiligheidsregio's en gemeenten), maar ook voor bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en burgers.

Zie bijlage I: Strategische agenda Veiligheidsberaad 2024-2027.

Kamerbrief Kabinet

De versterking van de weerbaarheid van de Nederlandse samenleving tegen militaire en hybride dreiging is op 6 december 2024 door het kabinet opgenomen in een brief aan de Tweede Kamer. Hierin wordt gesteld dat er geen oorlog op Nederlands grondgebied is te verwachten. Wel dat Nederland nu al slachtoffer is van hybride aanvallen zoals cyberoperaties, spionage en sabotage.

Het kabinet, mede op advies van twee wetenschappelijke adviesraden (AIV en WRR), stelt dat de tijd voorbij is dat Nederland zich niet of nauwelijks zorgen hoefde te maken over de weerbaarheid van de maatschappij. Dit maakt het noodzakelijk om de weerbaarheid van onze samenleving te verhogen. Het verhogen van de weerbaarheid opgenomen is in een uitgewerkte weerbaarheidsopgave.

Zie bijlage II: Kamerbrief Weerbaarheid militaire en hybride dreigingen.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Hoewel alle partijen het thema 'weerbare samenleving' van belang vinden en het is opgenomen in de Landelijke Agenda Crisisbeheersing van Justitie en Veiligheid, ontbreekt het nog aan een duidelijke rolverdeling en structuur. Het Veiligheidsberaad heeft de Vereniging van Nederlandse gemeenten nadrukkelijk aan tafel gevraagd

vanwege de primaire rol die zij hierin kunnen vervullen. Gemeenten zijn immers de eerste overheid en kennen haar inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties tenslotte het best. Het gaat hierbij niet alleen om het aanbrengen van structuur voor deze brede maatschappelijke opgave, maar ook om het borgen van een heldere rol- en taakverdeling.

Brief NCTV aan burgemeesters

Op vrijdag 6 december 2024 heeft de nationaal coördinator terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV), mede namens de waarnemend directeur-generaal Beleid van Defensie, zich in een brief gewend tot alle burgemeesters in Nederland. In deze brief stellen de coördinator en de directeur-generaal dat, als gevolg van de Russische oorlog met Oekraïne, de veiligheid en vrijheid van Nederland in tijden niet zo kwetsbaar is geweest en dat het reëel is dat Nederland betrokken raakt bij een grootschalig gewapend conflict. Door deze verslechterde veiligheidssituatie is het noodzakelijk om de weerbaarheid van de samenleving versneld te verhogen. Op nationaal, regionaal en lokaal niveau.

Zie bijlage III: Brief burgemeesters maatschappelijke weerbaarheid

Belang weerbaarheid

Veiligheid is niet vanzelfsprekend meer en het aanschaffen van een noodpakket is zonder meer een verstandige keuze. Tegelijkertijd wordt door het sociaal cultureel planbureau aangegeven dat we individuele voorzorgsmaatregelen niet moeten overschatten. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat het stimuleren en verhogen van de maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht effectiever is.

Het verhogen van de weerbaarheid van de samenleving biedt immers ook meer weerstand bij andere crises of rampen, zoals grootschalige overstromingen, een pandemie of langdurige uitval van vitale processen.

Zoals uit de weerbaarheidsopgave van de Rijksoverheid blijkt, zijn twee onderwerpen van belang die dienen te worden betrokken bij de aanpak van de weerbaarheidsopgave:

- 1) De bestaande rampen- en crisisaanpak conform de Wet Veiligheidsregio's.
Deze is voor gemeente Kerkrade belegd bij de Veiligheidsregio Zuid- Limburg;
- 2) Het eigen, gemeentelijk bedrijfscontinuïteitmanagement.

Zie bijlage IV: Weerbaarheidsopgave

Zie bijlage V: Dreigingsbeeld NCTV

3. Landelijke opgave

In dit hoofdstuk wordt de landelijke weerbaarheidsopgave toegelicht, die de basis vormt voor de lokale weerbaarheidsopgave.

3.1 Algemene uitgangspunten weerbaarheidsopgave

De algemene doelstelling van de weerbaarheidsopgave, geformuleerd door de Rijksoverheid is: Een weerbare en veerkrachtige samenleving.

De NCTV coördineert samen met Defensie, op rijksniveau, de ontwikkelingen en realisatie van de doelstellingen van de weerbaarheidsopgave. Hierbij stuurt de Rijksoverheid op samenwerking met en tussen de Veiligheidsregio's, provincies, gemeenten, instanties, bedrijfssectoren en samenleving.

3.2 Aanpak weerbaarheidsopgave

De aanpak voor het verhogen van de weerbaarheid en veerkracht is in de weerbaarheidsopgave van de Rijksoverheid verdeeld over twee sporen:

- 1) Verhogen maatschappelijke weerbaarheid;
- 2) Verhogen militaire paraatheid.

Het spoor van maatschappelijke weerbaarheid bestaat uit vier pijlers, die subdoelen zijn van de weerbaarheidsopgave:

- Pijler 1: Het beschermen van vitale en andere belangrijke processen in de maatschappij;
- Pijler 2: Een parate en veerkrachtige samenleving;
- Pijler 3: Het overeind houden van de Nederlandse democratie, rechtstaat en overheid;
- Pijler 4: Een weerbare economie.

Het spoor van verhogen militaire paraatheid bestaat uit twee pijlers, die subdoelen zijn van de weerbaarheidsopgave:

- Pijler 5: Het beschermen en verdedigen van het eigen en bondgenootschappelijk grondgebied;
- Pijler 6: Het waarborgen van civiele ondersteuning aan de krijgsmacht bij de uitoefening van de militaire taak.

Zie voor verdere uitleg, bijlage IV, de weerbaarheidsopgave.

3.3 Uitgangspunten voor de weerbaarheidsopgave

Bij de aanpak worden door het Veiligheidsberaad, het ministerie van justitie en veiligheid, het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) en de VNG de volgende uitgangspunten/ benaderingen geadviseerd:

Scenario(gevaaren) brede benadering (All hazard approach)

Een brede methode voor crisisbeheersing en rampenbestrijding. In plaats van zich te richten op specifieke rampentypen, kijkt deze benadering naar alle mogelijke gevaren en risico's, ongeacht hun oorzaak. Hierdoor kan een organisatie of gemeenschap zich voorbereiden op een breed scala aan crises en adequaat reageren.

Overheidsbrede benadering (Whole of government approach)

Een integrale samenwerking tussen verschillende overheidslagen en -organisaties om maatschappelijke doelen te bereiken.

Samenlevingsbrede benadering (Whole of Society approach)

Een benadering waarbij overheid, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en burgers gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor veiligheid en weerbaarheid.

Organisatiebrede benadering (Whole of organisation approach)

Een benadering waarbij maatregelen en interventies worden geïmplementeerd op alle niveaus van een organisatie om een bepaald doel te bereiken. Dit omvat het betrekken van alle afdelingen, niveaus en individuen binnen de organisatie en het creëren van een gezamenlijke inspanning om een gemeenschappelijk doel te realiseren.

Betrekken van de Veiligheidsregio's

De Wet Veiligheidsregio's (Wvr) legt de basis voor de aanpak van rampen en crises in Nederland. De Veiligheidsregio's zijn verantwoordelijk voor de voorbereiding op en bestrijding van rampen en crises. De wet regelt de bevoegdheden, taken en verantwoordelijkheden van de veiligheidsregio's en hun samenwerking met andere betrokken partijen. De Veiligheidsregio's zijn hierdoor een belangrijk orgaan bij de aanpak van de weerbaarheidsopgave. Echter kunnen zij niet in alles voorzien indien een weerbaarheidsopgave zich voordoet, vanwege omvang en mandaat dat de Veiligheidsregio heeft. De huidige crisisplannen van de Veiligheidsregio gaan uit van hulp bij een gebeurtenis van beperkte duur in een wijk of een (deel van de) stad. In grootschalige, langdurige crises is de hulp van de Veiligheidsregio niet meer toereikend. Dan is bredere hulp uit de maatschappij nodig. Bovendien vallen de uitgangspunten van een weerbare economie en weerbare democratie niet direct onder de reikwijdte van de Veiligheidsregio.

Bedrijfscontinuïteitsmanagement

Bedrijfscontinuïteitsmanagement (BCM) is een systematische aanpak die een organisatie helpt om de continuïteit van haar bedrijfsprocessen te waarborgen bij verstoringen, calamiteiten of crises. Het doel is om de impact van een incident te minimaliseren en ervoor te zorgen dat de organisatie zo snel mogelijk weer op een acceptabel niveau kan functioneren.

Communicatieprogramma

De Rijksoverheid stuurt op een landelijke communicatieprogramma waar Veiligheidsregio's en gemeenten bij aansluiten. Het programma bestaat uit een plan en een reeks acties die zijn ontworpen om de weerbaarheid en veerkracht te verhogen. De Rijksoverheid heeft een speciale communicatieafdeling ingericht,

binnen het ministerie van justitie en veiligheid, welke zich bezig houdt met de communicatiestrategie rondom de weerbaarheidsopgave. Het wordt gemeenten geadviseerd om in contact te staan met deze afdeling.

3.4 Financiële kaders

De VNG is de onderhandelingspartner voor de weerbaarheidsopgave richting de Rijksoverheid namens gemeenten. Gemeenten willen de stap naar voren zetten om Nederland weerbaarder te maken tegen toekomstige crises. Ze zijn bereid verantwoordelijkheid te nemen en een actieve rol te spelen in het versterken van de nationale paraatheid. Terwijl een deel van de weerbaarheidsopgave binnen de bestaande taken van gemeenten valt (bijvoorbeeld bevolkingszorg), vraagt het weerbaar maken van heel Nederland om extra investeringen. De VNG zet stappen om financiële middelen voor de weerbaarheidsopgave bij het kabinet beschikbaar te krijgen.

Bij het opstellen van dit kader zijn er reeds verschillende initiatieven met betrekking tot de weerbaarheidsopgave vanuit de VNG en het Veiligheidsberaad bij de Rijksoverheid aangedragen voor financiële tegemoetkoming voor gemeenten en of de Veiligheidsregio's. Besluiten over toekenning van financiële middelen zijn nog onbekend.

4. Lokale opgave

Gezien het dreigingsniveau, de actualiteit en de impact van het onderwerp en het advies van de Rijksoverheid is de gemeente Kerkrade reeds gestart met de strategische en beleidsverkenning en daar waar nodig de operationele invulling van de weerbaarheidsopgave en bedrijfscontinuïteitsmanagement.

4.1 De opgave voor de gemeente

4.1.1 Programmatische aanpak

De gemeente Kerkrade kiest voor een programmatische aanpak bij de aanpak van de weerbaarheidsopgave. De aanpak van de weerbaarheidsopgave is complex vanwege de brede taakstelling van de gemeente die samenhangt met haar bedrijven, instanties en inwoners, alsmede haar netwerkpartners. Hierbij dient de gemeente rekening te houden met ontwikkelingen en effecten op lokaal, regionaal als landelijk niveau.

Daarbij verbindt de gemeente de inhoud van de weerbaarheidsopgave met de rampen- en crisisbestrijding en het bedrijfscontinuïteitsprogramma. Door een programmatische-aanpak wordt op een gestructureerde manier de benodigde veranderingen bewerkstelligd en doelen bereikt van de weerbaarheidsopgave die verder reiken dan de scope van individuele projecten.

4.1.2 Uitvoeringsprogramma

Vanuit dit kaderstuk wordt een gemeentelijk uitvoeringsprogramma opgesteld waarin concrete acties worden vastgelegd om de, in dit kader genoemde, beleidsdoelen te realiseren. Het uitvoeringsprogramma beschrijft hoe, wanneer, door wie, en met welke middelen de beoogde doelen bereikt zullen worden.

Het uitvoeringsprogramma is verbonden aan de genoemde gemeentelijke actielijst van de VNG, waarin concrete actiepunten staan opgenomen voor gemeenten.

Er is een richtinggevende tijdlijn voor het uitvoeringsprogramma bijgevoegd, zie bijlage VI.

4.1.3 Rol gemeenten in weerbaarheidsopgave

Gemeenten vervullen van oudsher een unieke positie en tegelijkertijd een kerntaak in het kader van een maatschappelijke weerbare en veerkrachtige samenleving. Dit is dan ook voor gemeenten geen nieuwe taak en staat feitelijk los van het dreigingsbeeld. Zij zijn immers fijnmazig en diepgeworteld in de samenleving en werken dagelijks aan verschillende lokale maatschappelijke opgaven, zoals het vergroten van het sociaal kapitaal en het bouwen aan maatschappelijke netwerken waarbij bestaanszekerheid het fundament is van een weerbare en veerkrachtige samenleving.

Bestuurders en ambtenaren staan dagelijks in contact met (verminderd zelfredzame) inwoners en zijn bekend met de verschillende lokale gemeenschappen. Gemeenten weten als geen ander wat er speelt binnen de wijk. Dit bereiken ze niet alleen door

middel van de bekende voelsprietten in de wijk, zoals wijkverbinders, de boa's op straat of het sociaal maatschappelijk werk, maar ook door de informele contacten en netwerken met inwoners, ondernemers en gemeenschappen.

Daarnaast bestaat er ook een onderlinge afhankelijkheid en beperkte maakbaarheid van de samenleving. Immers zonder inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor hun naasten en de samenleving kunnen gemeenten simpelweg niet. Het versterken van de weerbaarheid en veerkracht is dan ook breder dan alleen de portefeuille Openbare Orde en Veiligheid, maar moet worden gezien vanuit het brede perspectief van de gemeente.

Gemeenten kunnen vanuit de integrale benadering van meerwaarde zijn om de maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht te versterken of te faciliteren vanuit een verbindende en netwerkende rol. Juist vanuit de samenleving ontstaan maatschappelijke initiatieven en innovatieve en creatieve oplossingen, zoals we destijds zagen in de COVID-19 crisis. In verbinding staan met de samenleving en open staan voor dialoog, eigenaarschap en maatschappelijke energie was hierbij van groot belang.

Gemeenten zijn ook in de warme (acute) fase van rampen en crisis eveneens een onmisbare schakel. Inwoners mogen tijdens rampen en crises bevolkingszorg verwachten van gemeenten. Inwoners en gemeenschappen kunnen hier een actieve bijdrage aan leveren waarbij zelfredzaamheid en samenredzaamheid één van de uitgangspunten is. Bevolkingszorg draagt bij aan het herstellen van de maatschappelijke continuïteit en voorziet inwoners van noodzakelijke basisbehoeften wanneer zij zich in acute noodsituaties bevinden en niet of verminderd zelfredzaam zijn. Bevolkingszorg vraagt om lokale kennis, flexibiliteit en improvisatie van de gemeentelijke organisatie. In de Wet veiligheidsregio's is het college van burgemeester en wethouders (B&W) belast met de organisatie van de rampenbestrijding en crisisbeheersing. Dat betekent dat de gemeente processen in gang zet die inwoners moeten beschermen en ondersteunen tijdens een ramp of crisis en de terugkeer naar de normale of nieuwe situatie moet bespoedigen.

4.1.4 Juridische context gemeentelijke weerbaarheidsopgave

Bij het opstellen van het kabinetsbeleid voor de weerbaarheidsopgave en het bijpassend verzoek aan de burgemeesters, is nog niet voorzien in aanpassing of toevoeging van nieuwe wet- en regelgeving. Er wordt een beroep gedaan op de bestaande wet- en regelgeving alsmede de brede taakstelling van overheden en instanties.

Het noodstaatsrecht, de Wet Veiligheidsregio's en gemeentewet zijn belangrijke wettelijke kaders die een eerste houvast bieden. Daarnaast biedt de brede taakstelling van de gemeente (zoals eerder vermeld onder: rol gemeenten), andere overheden en instanties vele mogelijkheden tot aanpak en samenwerking.

Voor verdere verdieping van de juridische context, zie bijlage VII.

4.2 De huidige situatie: Quick scan

Om een beeld te krijgen van de huidige situatie in de gemeente Kerkrade is een eerste quick scan (0-meting) uitgevoerd op de volgende twee onderdelen:

- De vitale infrastructuur en essentiële bedrijven
- Het huidige weerbaarheidsniveau binnen Kerkrade

De uitkomst dient een eerste snel overzicht te bieden van het Kerkraadse weerbaarheidsniveau en de aanwezige instanties en bedrijven die werken in de sectoren van de vitale processen en kwetsbare groepen. Deze inzichten zijn belangrijk voor het bepalen van de doelstellingen, omvang van de opgave, en prioriteringen.

De Quickscore is bijlage VIII.

Belangrijke aandachtspunten vitale infrastructuur

- Binnen Kerkrade zijn een aantal grote bedrijven die in kritieke sectoren actief zijn van nationaal belang, zoals de transport- en voedingsector. Daarnaast zijn er een hoog aantal zorginstellingen en -instanties, die van vitaal belang zijn voor de meest kwetsbare inwoners.
- Een groot deel van de vitale infrastructuur – waar Kerkraadse inwoners, instellingen en bedrijven afhankelijk van zijn – is niet gelegen binnen Kerkrade en regio-overstijgend. Het gaat dan onder meer om energie, telecom, en drinkwater. Deze onderdelen zijn onverminderd belangrijk voor de weerbaarheidsopgave.

Belangrijke aandachtspunten weerbaarheidsniveau inwoners

- Een peiling onder de inwoners van Kerkrade laat zien dat de helft van de mensen zich redelijk tot goed voorbereid voelt op crisissituaties. De helft heeft ook in ieder geval gedeeltelijk een noodpakket thuis, maar slechts 20% heeft een noodplan. Een aanzienlijk deel van de inwoners denkt niet langer dan 3 dagen zonder hulp te kunnen overleven.
- Daarnaast zijn er in Kerkrade een groot aantal kwetsbare groepen, waaronder ouderen, kinderen, zorgbehoevenden, en mensen met taalbarrières. Deze groepen behoeven extra aandacht in de weerbaarheidsopgave.

4.3 Doelstelling Weerbaarheidsopgave Gemeente Kerkrade

4.3.1 Algemene doelstelling weerbaarheidsopgave gemeente Kerkrade

De algemene doelstelling van de weerbaarheidsopgave voor de gemeente Kerkrade betreft:

Als onderdeel van de Nederlandse en euregionale samenleving, een weerbare en veerkrachtige samenleving in de gemeente Kerkrade waarbij:

- 1) De gehele samenleving is betrokken;
- 2) Er tussen de gemeente en de verschillende overheden wordt samengewerkt;
- 3) Er sprake is van een organisatie brede aanpak binnen de gemeente;
- 4) Er wordt uit gegaan van alle mogelijke gevaren (scenario's).

Hierbij wordt gestreefd naar een minimale en uniforme basis van weerbaarheid en veerkracht. Deze minimale basis wordt bepaald in samenhang met de (eu)regionale en nationale maatstaven.

De gemeente Kerkrade betreft bij de weerbaarheidsopgave de reeds bestaande en georganiseerde crisisstructuur en het eigen bedrijfscontinuïteitsmanagement.

4.3.2 Subdoelen weerbaarheidsopgave

De gemeente Kerkrade hanteert hetzelfde twee sporen beleid, met bijbehorende zes pijlers als vermeld in de weerbaarheidsopgave van de Rijksoverheid. Hierbij zijn de gemeentelijke subdoelen voor de pijlers:

Spoor 1 Verhogen maatschappelijke weerbaarheid

Vanuit de gemeente haar brede taakstelling alsmede vanuit een verbindende en netwerkende rol bijdragen aan:

1. Het beschermen van vitale en andere belangrijke processen in de maatschappij;
2. Een parate en veerkrachtige samenleving;
3. Het overeind houden van de Nederlandse democratie, rechtstaat en overheid;
4. Een weerbare economie.

Spoor 2 Verhogen militaire paraatheid

Vanuit de gemeente haar brede taakstelling alsmede vanuit een verbindende en netwerkende rol bijdragen aan:

5. Het beschermen en verdedigen van het eigen en bondgenootschappelijk grondgebied;
6. Het waarborgen van civiele ondersteuning aan de krijgsmacht bij de uitoefening van de militaire taak.

De VNG heeft deze doelstellingen vertaalt in een actielijst. De Gemeente Kerkrade is voornemens aan te sluiten bij deze actielijst om invulling te geven aan de subdoelen.

4.3.3 Uitgangspunten gemeentelijke aanpak

Conform de advisering van de Rijksoverheid hanteert de gemeente Kerkrade de navolgende uitgangspunten voor hun aanpak om de doelstellingen te bereiken:

Scenariobreed gedreven benadering (All hazard approach)

De gemeente Kerkrade hanteert de whole of hazard approach bij de aanpak van de weerbaarheidsopgave. Daarbij volgt de gemeente de prioritering door de Rijksoverheid en Veiligheidsregio Zuid-Limburg van crisestypen waar invulling aan dient te worden gegeven vanuit de weerbaarheidsopgave. Indien binnen de gemeente Kerkrade een lokaal afwijkend crisistype urgentie heeft vanuit de weerbaarheidsopgave, wordt deze door de gemeente Kerkrade geprioriteerd in de aanpak.

Prioriteit scenario's: Stroomuitval en cyber(data)uitval

Door de Rijksoverheid zijn de scenario's van langdurige stroomuitval en cyber(data)uitval geprioriteerd als eerste scenario's van waaruit de

weerbaarheidsopgave dient te worden georganiseerd. De gemeente Kerkrade heeft deze twee scenario's ook geprioriteerd om hier reeds mee te starten in de aanpak.

Overheidsbrede benadering (Whole of government approach)

De gemeente Kerkrade hanteert de whole of government approach bij de aanpak van de weerbaarheidsopgave. Zij zet zich actief in om samen te werken met andere overheidslagen- en organisaties om gemeenschappelijke, als voor de gemeente Kerkrade specifieke, doelstellingen van de weerbaarheidsopgave te bereiken.

Zo zijn onder andere belangrijke overheidspartners in de weerbaarheidsopgave:

- Rijksoverheid, waaronder ministeries en uitvoeringsinstanties;
- Provincie;
- Vereniging Nederlandse gemeenten;
- Andere gemeenten;
- Veiligheidsregio Zuid-Limburg;
- Politie;
- Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR);
- Brandweer;
- Gemeentelijke Gezondheidsdienst;

Samenlevingsbrede benadering (Whole of Society approach)

De gemeente Kerkrade hanteert de whole of society approach bij de aanpak van de weerbaarheidsopgave. Zij zet zich actief in om samen te werken met lokale bedrijven, organisaties en inwoners om gemeenschappelijke, als voor de gemeente Kerkrade specifieke, doelstellingen van de weerbaarheidsopgave te bereiken.

De overheid is niet in staat om tijdens scenario's van de weerbaarheidsopgave in alle noodzakelijke te organiseren onderwerpen te voorzien. Zij is daarbij afhankelijk van de samenwerking en hulp uit de samenleving. Derhalve dat in de planvorming alsmede tijdens de aanpak zelf van de weerbaarheidsopgave bedrijven, organisaties en inwoners betrokken worden door de gemeente Kerkrade.

Organisatie brede benadering (Whole of organisation approach)

De gemeente Kerkrade hanteert the whole of organisation approach bij de aanpak van de weerbaarheidsopgave. Zowel bestuurlijk als ambtelijk. Alle niveaus, afdelingen en individuele medewerkers van de gemeente Kerkrade dragen bij in de aanpak van de weerbaarheidsopgave.

Hierbij is de taakstelling van de gemeente tijdens de aanpak van de weerbaarheidsopgave leidend. Hierbij erkent de gemeente het belang van haar eigen bedrijfscontinuïteit voor essentiële processen en streeft zij naar een goed werkend, actueel en geïntegreerd bedrijfscontinuïteitprogramma. Onderdeel van deze essentiële processen zijn voor de gemeente ook het blijven functioneren van het openbaar bestuur en de controle van en toegang tot de democratische besluitvorming.

De gemeente Kerkrade gaat hierbij ervan uit dat zij meer dan 72 uur haar dienstverlening overeind dient te houden en hierna zelfs mogelijk dient uit te breiden afhankelijk van het crisistype en opschaling van de eigen organisatie ten behoeve van de weerbaarheidsopgave. Na 72 uur zal het grootste gedeelte van de bevolking niet

meer zelfredzaam zijn en een beroep doen op de overheid voor het voorzien in basisbehoeften. Een minimale norm van 7 dagen dat de gemeente haar dienstverlening zelfstandig overeind kan houden wordt geadviseerd (conform de adviezen van het Zweedse Total Defense programma).

Rampen- en crisisbestrijding: Veiligheidsregio Zuid-Limburg

De rampen- en crisisbestrijding is door de Wet Veiligheidsregio's voor de gemeente Kerkrade georganiseerd in de Veiligheidsregio Zuid-Limburg. Middels de verschillende bestuurlijke en operationele lagen is de gemeente Kerkrade nauw verbonden aan de Veiligheidsregio en heeft zij invloed op de besluitvorming en werking van de Veiligheidsregio.

De aan de Veiligheidsregio verbonden hulpdiensten zijn reeds georganiseerd voor een breed scala aan crisistypen, alwaar planvorming reeds voor handen is. Hierbij is ook planvorming voor de langdurige crisis beschikbaar.

De gemeente Kerkrade zet zich in om samen met de Veiligheidsregio, zowel bestuurlijk als in de uitvoering, bij te dragen aan passende aanpak voor de weerbaarheidsopgave, organisatie en uitwerking hiervan.

Regionaal projectteam

De Veiligheidsregio heeft een regionaal projectteam ingesteld vanuit intergemeentelijke samenwerking voor invulling van de weerbaarheidsopgave. De gemeente Kerkrade is vertegenwoordigd in dit projectteam. De gemeente Kerkrade, in samenwerking met de andere Zuid-Limburgse gemeenten en de Veiligheidsregio Zuid-Limburg, onderzoeken, prioriteren en adresseren onderwerpen uit de weerbaarheidsopgave, onder andere opgenomen in de gemeentelijke actielijst van de VNG, bij de Veiligheidsregio of gemeenten. Hierbij wordt zoveel mogelijk de landelijke koers gevolgd om zo min mogelijk aft te wijken van andere gemeenten en Veiligheidsregio's. Dit kan immers leiden tot ongewenste werkingen zoals maatschappelijke onrust en geografische ongelijkheid.

Bedrijfscontinuïteitsmanagement

Vanuit hun bedrijfscontinuïteitsmanagement, richt de gemeente Kerkrade een actueel, goed werkend en geoefend bedrijfscontinuïteitsprogramma in. Dit programma is gebaseerd op de theorie en methodiek van Business Continuity Management. Het bedrijfscontinuïteitsprogramma is geborgd in een digitaal procesmanagement systeem en ook offline beschikbaar.

Communicatieprogramma

De gemeente Kerkrade staat in contact met de afdeling van het Ministerie van Justitie en Veiligheid die zich richt op het communicatieprogramma rondom de weerbaarheidsopgave.

Gemeente Kerkrade richt zich op een lokaal communicatieprogramma met bijpassende planvorming voor communicatieberichten welke bijdragen aan verhogingen van de maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht. Tevens is de gemeente voorbereid om te kunnen communiceren met haar inwoners en haar essentiële netwerkpartners tijdens verschillende crisistypes van de weerbaarheidsopgave. Hierbij wordt er ook rekening gehouden met offline situaties.

Leidraad uitvoering: actielijst maatregelen gemeente

Voor het realiseren van de doelstellingen en subdoelen van de weerbaarheidsopgave wordt door de gemeente Kerkrade voor de uitvoering, de actielijst maatregelen gemeenten van de VNG gehanteerd. De actielijst is aan verandering onderhevig en volgt de actuele ontwikkelingen op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal niveau. Prioritering van de onderwerpen op de actielijst doet de gemeente Kerkrade in afstemming met de Veiligheidsregio en op advies van de VNG.

Zie bijlage IX: Actielijst maatregelen gemeente.

4.3.4 Geprioriteerde thema's

Op basis van het advies van de Rijksoverheid en de uitkomsten uit de lokale Quicksan zijn als eerste onderwerpen binnen de gemeente geprioriteerd:

- 1) Het inrichten van noodsteunpunten;
- 2) Het in kaart (kunnen) brengen van verminderd zelfredzame inwoners en in contact staan met kwetsbare voorzieningen en locaties.

Bij punt 2 is er speciale aandacht ook voor de positie van kinderen en jongeren in het weerbaarheidsprogramma.

Zie hiervoor bijlage X: Oproep Unicef, kinderen ontbreken in nationale crisisplannen

5. Uitvoering en organisatie

In dit hoofdstuk wordt de opgave vertaald naar de gemeentelijke organisatie.

5.1 Organisatiestructuur weerbaarheidsprogramma

Op basis van urgentie en impact van de risico's vanuit het dreigingsbeeld van de NCTV en de oproep van de Rijksoverheid voor preparatie hierop wordt in het organisatieontwerp reeds een gedeeltelijke uitwerking gegeven van de gemeentelijke organisatie inrichting voor het weerbaarheidsprogramma.

Daarnaast ook een ontwerp voor een schaalbare organisatiestructuur die de nodige houvast en structuur dient te bieden ten tijde van een voorliggend scenario waarbij (onderdelen van) het weerbaarheidsprogramma dient te worden geactiveerd.

De opschalingsstructuur integreert met de reeds bestaande interne crisisstructuur welke verbonden is met de rampen- en crisisbestrijding.

5.1.1 Algemeen

De crisisbestrijding en weerbaarheidsopgave zijn op verschillende niveaus binnen de organisatie belegd.

Bestuurlijk

De burgemeester heeft in haar portefeuille de rampen- en crisisbestrijding. Het college van burgemeester en wethouders is eindverantwoordelijk voor de bedrijfscontinuïteit van de gemeente en de weerbaarheidsopgave.

Ambtelijk

De aanpak van de weerbaarheidsopgave, met daaraan gekoppeld de rampen- en crisisbestrijding en het bedrijfscontinuïteitsmanagement valt binnen de gemeente Kerkrade onder verantwoordelijkheid van gemeentesecretaris en het directieteam. Portefeuilleverantwoordelijke is de directeur domein bestuur.

Organisatie en beheer

Beleidsadvisering en operationele coördinatie van het weerbaarheidsprogramma is centraal belegd bij de afdeling openbare orde en veiligheid. Bij de afdeling openbare orde en veiligheid is reeds de operationele coördinatie en (strategische)beleidsadvisering belegd voor de rampen- en crisisbestrijding. Hier worden het bedrijfscontinuïteitsmanagement en de weerbaarheidsopgave aan toegevoegd.

Aan de afdeling OOV wordt een senior beleidsmedewerker 0,5 fte structureel toegevoegd aan het personele bestand, welke wordt belast met de (strategische) beleidsadvisering van het weerbaarheidsprogramma alsmede de operationele coördinatie.

Doordat de regie op het bedrijfscontinuïteitprogramma en de aanpak van de weerbaarheidsopgave bij de afdeling openbare orde en veiligheid is belegd, wordt de samenhang van de verschillende weerbaarheidsonderwerpen centraal beheerd en

georganiseerd. Inzake het bedrijfscontinuïteitsmanagement wordt de afdeling openbare orde en veiligheid bijgestaan door de afdeling informatie.

Aan de afdeling informatie wordt een senior beleidsmedewerker 0,5 fte structureel toegevoegd aan het personele bestand, welke wordt belast met de (strategische) beleidsadvisering van het bedrijfscontinuïteitsmanagement alsmede de operationele coördinatie hierop. Daarnaast borgt en actualiseert hij de processen van het weerbaarheidsprogramma in een digitaal bedrijfsprocessensysteem.

5.1.2 Organisatiebrede aanpak

Alle afdelingen van de gemeente dragen eigen verantwoordelijkheid bij de organisatie en borging van de hun door de directeur toegewezen te organiseren onderdelen van de aanpak van de weerbaarheidsopgave en de eigen bedrijfscontinuïteitsprocessen. Bij de opstart, inrichting en borging van de processen zal dit om een extra inspanning vragen van alle afdelingen. Hierbij worden de afdelingen bijgestaan door een team van deskundigen verbonden aan het weerbaarheidsprogramma.

Na de opstart, inrichting en borging is de weerbaarheidsopgave en de bedrijfscontinuïteitsprocessen onderdeel van de basis werkzaamheden van iedere afdeling. (whole of organisation approach)

5.1.3 Deskundigheid en coördinatie vanuit kernteam

Op ieder proces van het weerbaarheidsprogramma is een kernteam georganiseerd. De regie op de kernteams is belegd bij de afdeling openbare orde en veiligheid. In de kernteams zitten inhoudsdeskundigen met betrekking tot het weerbaarheidsprogramma. Het kernteam volgt ontwikkelingen op gebied van kennis en kwaliteit en adviseert afdelingen waar nodig. Adviezen kunnen leiden tot aanpassing of vernieuwing van de bestaande werkprocessen. Daarnaast coördineren de kernteams, onder leiding van het gemeentelijk crisisteam, de uitvoering ten tijde van een crisis.

Het wordt aanbevolen om de kernteams gekoppeld aan de processen van het weerbaarheidsprogramma vanaf de opstart in te richten (personeel) en te betrekken bij de inrichting van het uitvoeringsprogramma. Hierdoor vindt inrichting direct plaats en wordt deskundigheid en inzicht in de procesgang direct belegd en bevorderd.

Afdeling informatie noodzakelijk bij bedrijfscontinuïteitsmanagement

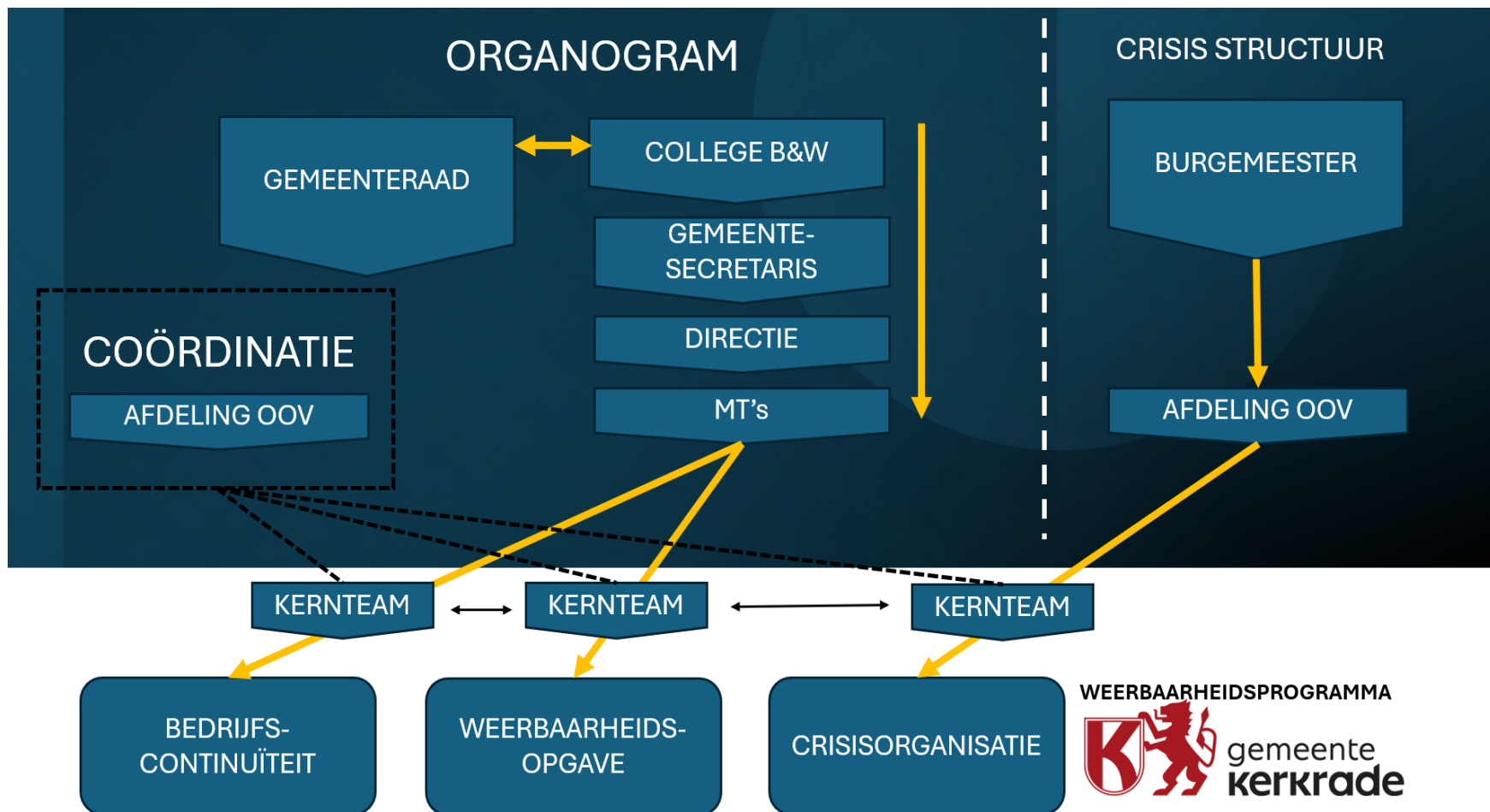
In het kernteam van het bedrijfscontinuïteitsmanagement neemt minimaal één expert van de afdeling informatie plaats. Dit is, omdat informatiemanagement binnen bedrijfscontinuïteitsmanagement van de gemeente het belangrijkste organisatie overkoepelende proces is.

5.1.4 Ondersteuning bij opstellen van uitvoeringsprogramma

Voor het opstellen van het uitvoeringsprogramma van het weerbaarheidsprogramma zet de gemeente Kerkrade de deskundigheid in van functionarissen welke betrokken zijn bij het tot stand komen van het kader van het weerbaarheidsprogramma en of die een belangrijke rol in het tot stand komen van het uitvoeringsprogramma hebben, vanwege hun kennis en of deskundigheid.

In het team van deskundigen is minimaal één deskundige van de afdeling openbare orde en veiligheid en één deskundige van de afdeling informatie vertegenwoordigd. Dit vanwege de regie vanuit de afdeling openbare orde en veiligheid op de uitvoering van het weerbaarheidsprogramma. De afdeling informatie als essentiële afdeling van het belangrijkste proces binnen het bedrijfscontinuïteitsmanagement. Het team van deskundigen wordt aangevuld met minimaal nog twee deskundigen, waaronder één deskundige binnen het sociaal domein. Het team van deskundigen zal minimaal één jaar verbonden zijn.

Schematische weergave



5.2 Schaalbare organisatie

Net zoals voor de rampen- en crisisbestrijding, waarbij een schaalbare organisatiestructuur is georganiseerd, is het ook wenselijk dat dit ook zo geldt voor de weerbaarheidsopgave en het bedrijfscontinuïteitsprogramma.

5.2.1 Gemeentelijk crisisteam

Bij een incident waarbij er gemeentelijk opgeschaald dient te worden om de gemeentelijke processen van het weerbaarheidsprogramma te activeren kan de burgemeester, in overleg met de gemeentesecretaris, ervoor kiezen om een gemeentelijk crisisteam te formeren.

Bestuurlijk verantwoordelijk is de burgemeester als hoofd van het gemeentelijk crisisteam. De burgemeester stelt bij opschaling het college van B&W in kennis. Afhankelijk van de voorliggende crisis kan de burgemeester en gemeentesecretaris kiezen wie plaats heeft in het gemeentelijk crisisteam, waaronder verantwoordelijk bestuurlijke portefeuillehouders, directieleden en of management teamleden.

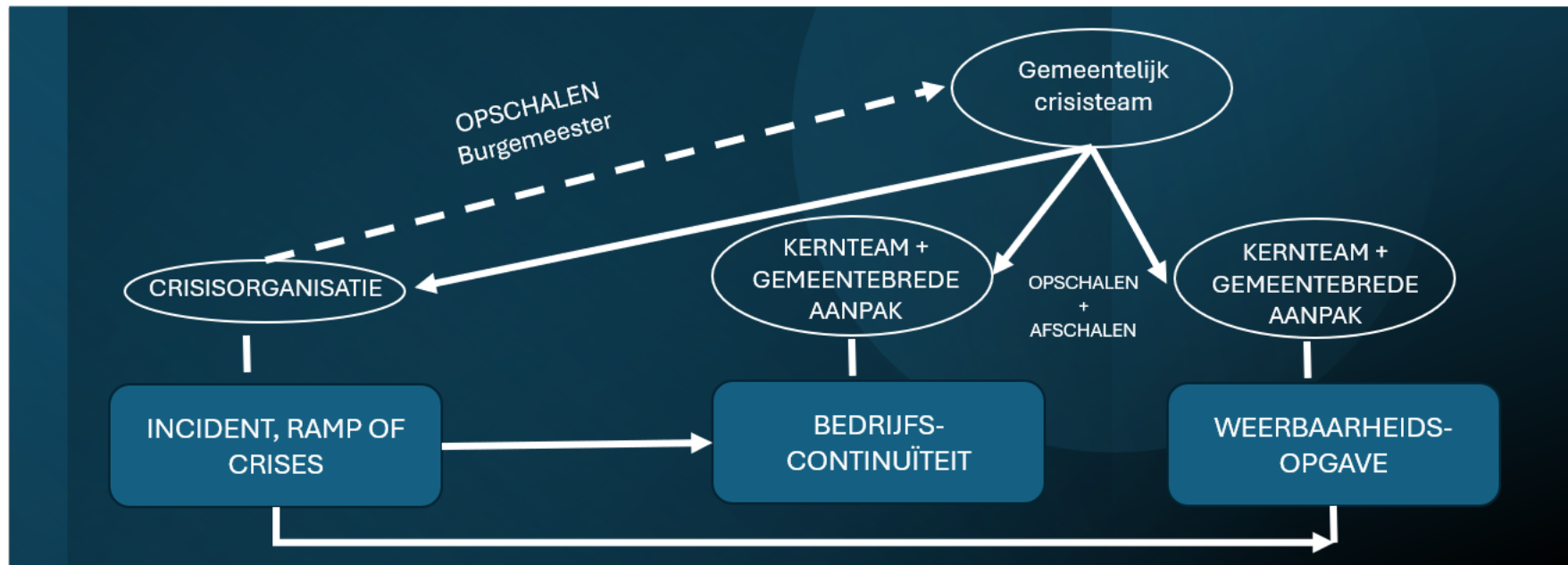
De bezetting van het gemeentelijk crisisteam bestaat uit minimaal de navolgende functionarissen:

	Functie	Taak
1.	(loco)Burgemeester	Bestuurlijk eindverantwoordelijk
2.	(plaatsvervangend) Gemeentesecretaris	Strategisch adviseur en eindverantwoordelijk ambtelijke organisatie
3.	Senior beleidsmedewerker OOV	Beleid- en procesadvisering
4.	Communicatiemanager	Communicatielijnen en informatiestromen afstemmen met crisiscommunicatie (HCC)
5.	Medewerker hoofdtaak-organisatie ondersteuning (HTO- Ondersteuning)	Ondersteuning van het gemeentelijk crisiscentrum door middel van het genereren, verwerken, beschikbaar stellen en delen van relevante informatie tijdens de acute- en nafase. Opstarten processen nafase en opschalen naar overige bestuurlijke advisering functies)

Daarnaast kan er door de gemeentesecretaris worden opgeschaald naar de betreffende kernteams welke de processen activeren van de programma's.

Indien nodig formeert het college van B&W een afzonderlijk bestuurlijk kernteam welke zich richt op de bestuurlijke onderwerpen van de weerbaarheidsopgave en bedrijfscontinuïteit. Dit bestuurlijk kernteam is verbonden met het gemeentelijk crisisteam.

Schematisch



Schaalbaarheid van de organisatie is het vermogen om bij veranderende situaties de organisatie hier op aan te passen door deze te laten groeien of te krimpen.

Door een incident, ramp of crises kan direct of op termijn de situatie ontstaan dat het bedrijfscontinuïteitsprogramma van de gemeente Kerkrade dient te worden geactiveerd evenals de organisatie met betrekking tot voorliggende weerbaarheidsopgaves.

Omdat bij een incident, ramp of crises altijd wordt gestart vanuit de crisisorganisatie, dient de crisisorganisatie er oog voor te hebben of de bedrijfscontinuïteit mogelijk in het geding is en of er weerbaarheidsopgaves voorliggen. Hiervoor kan de crisisorganisatie afstemmen met de coördinatoren van de kernteams en de gemeentesecretaris. De burgemeester is bevoegd, in afstemming met de gemeentesecretaris, om op te schalen naar een gemeentelijk crisisteam. Kernteams kunnen zelfstandig worden geactiveerd in afstemming met de gemeentesecretaris of worden opgeschaald door het gemeentelijk crisisteam.

WEERBAARHEIDSPROGRAMMA



5.3 Opleiden, trainen en oefenen

Om goed voorbereid te zijn op crises waarbij een zo optimaal resultaat wordt bereikt is het opleiden en trainen van het personeel welke wordt ingezet bij de aanpak van de weerbaarheidsopgave van essentieel belang. Personeel dat direct weet wat ze dienen te doen leid tot tijdwinst en juiste uitvoering van de processen. Daarnaast leidt het doorleven van scenario's tijdens het trainen en oefenen tot optimalisatie van de processen van de weerbaarheidsopgave.

De gemeente Kerkrade stelt een opleiding-, training- en oefenprogramma vast welke verbonden is aan het weerbaarheidsprogramma. Het opleiding-, training- en oefenprogramma dient bij te dragen aan verhoging en handhaving van de kwaliteit van zowel het beleid als de uitvoering van het weerbaarheidsprogramma. Hierbij is er aandacht voor de bestuurlijke en organisatorische verantwoordelijkheden alsmede de uitvoeringsprocessen en het functioneren van de individuele functionarissen in het weerbaarheidsprogramma.

Er is minimaal jaarlijks een organisatie brede oefening van de processen van het weerbaarheidsprogramma. Deze wordt georganiseerd onder verantwoordelijkheid van de burgemeester en de gemeentesecretaris.

5.4 Financiën en personeel

De landelijke investeringsagenda is nog in ontwikkeling en wat dit inhoudt voor gemeenten, hier is nog geen zicht op. Derhalve zal bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma pas inzichtelijk worden wat de exacte kosten van het uitvoeringsprogramma zullen zijn en of hiervoor door de nationale overheid middelen worden vrij gemaakt.

De gemeente Kerkrade heeft enkel een budget voor rampen- en crisisbestrijding langdurig in de meerjarenbegroting opgenomen. Deze voorziet niet in het bedrijfscontinuïteitsmanagement en de weerbaarheidsopgave. Voor extra investeringen is de gemeente afhankelijk van middelen van de Rijksoverheid of het beschikbaar stellen vanuit eigen middelen.

Gezien de urgentie en prioriteit die het weerbaarheidsprogramma binnen de gemeente heeft, wordt voor impactvolle onderwerpen nu al budget beschikbaar gesteld.

De kostenspecificatie is opgenomen in bijlage XI.

Bijlage I: Strategische Agenda Veiligheidsberaad

Zie: [Strategische Agenda Veiligheidsberaad - Veiligheidsberaad](#)

Bijlage II: Kamerbrief Weerbaarheid militaire en hybride dreigingen

Zie: [Kamerbrief over weerbaarheid tegen militaire en hybride dreigingen | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Bijlage III: Brief burgemeesters maatschappelijke weerbaarheid

Zie: [Oproep kabinet: verhoog weerbaarheid samenleving | VNG](#)

Bijlage IV: Weerbaarheidsopgave

Zie: [Weerbaarheidsopgave | Publicatie | Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid](#)

Bijlage V: Dreigingsbeeld NCTV

Zie: [Dreigingsbeeld hybride en militaire dreigingen | Publicatie | Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid](#)

**Bijlage VI: Richtinggevende tijdlijn uitvoeringsprogramma
weerbaarheidsopgave en bedrijfscontinuïteitsmanagement.**

Onderdeel	Resultaat	Deadline
Team van deskundigen	Informeren en activeren managementteams ikv weerbaarheidsopgave en bedrijfscontinuïteitsmanagement.	Q3 2025
Kernteam	Personele bezetting en verdieping op de inhoud.	Q3 2025
Team van deskundigen en kernteam weerbaarheidsopgave	Opstellen uitvoeringsprogramma op basis van actielijst gemeenten van de VNG en in afstemming met veiligheidsregio. Start met preparatie noodsteunpunten en in kaart (kunnen)brengen en in contact staan met kwetsbare groepen en instellingen/ bedrijven.	Q4 2025
Team van deskundigen en kernteam bedrijfscontinuïteitsprogramma	Opstellen uitvoeringsprogramma op basis van methodiek BCM.	Q4 2025
Team van deskundigen, kernteam weerbaarheidsopgave en betrokken afdelingen	Uitvoering geven aan uitvoeringsprogramma weerbaarheidsopgave en borgen in bedrijfsprocessensysteem	Q4 2025 t/m Q2 2026
Team van deskundigen en kernteam bedrijfscontinuïteitsprogramma	Uitvoering geven aan uitvoeringsprogramma weerbaarheidsopgave en borgen in bedrijfsprocessensysteem	Q4 2025 t/m Q2 2026
Opleiden, trainen, oefenen	Gemeentelijke oefening in kader van het weerbaarheidsprogramma	Q4 2025 en Q2 2026
Coördinator OOV en Informatie, kernteam weerbaarheidsopgave en betrokken afdelingen	Door ontwikkelen weerbaarheidsprogramma	Q3 2026 en verder
Coördinator OOV en Informatie, kernteam bedrijfscontinuïteitsprogramma en betrokken afdelingen	Door ontwikkelen bedrijfscontinuïteitsprogramma	Q3 2026 en verder
Coördinator OOV en Informatie en kernteam crisisbeheersing (intern)	Door ontwikkelen intern crisisproces	Q3 2026 en verder
Opleiden, trainen, oefenen	Gemeentelijke oefening in kader van het weerbaarheidsprogramma met externe partijen	Q4 2026 en jaarlijks opvolgend

Bijlage VII: Juridische context gemeentelijke weerbaarheidsopgave

Brede taakstelling gemeente

Een gemeente is verantwoordelijk voor een breed scala aan taken die direct invloed hebben op het dagelijks leven van haar inwoners. Deze taken variëren van het beheer van de openbare ruimte, zoals wegen en pleinen, tot het sociaal domein, waaronder jeugdzorg en werk en inkomen. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor taken op het gebied van ruimtelijke ordening, zoals het opstellen van bestemmingsplannen, en voor de verlening van diverse vergunningen.

Specifieke taken van een gemeente:

- Openbare ruimte:

Beheer en onderhoud van wegen, pleinen, parken, groenvoorzieningen en riolering.

- Sociaal domein:

Jeugdzorg, werk en inkomen, ondersteuning van ouderen en gehandicapten, en het sociaal wijkteam.

- Ruimtelijke ordening:

Opstellen van bestemmingsplannen, vergunningverlening voor bouwprojecten, en het stimuleren van duurzame ontwikkelingen.

- Vergunningen:

Uitgifte van diverse vergunningen, zoals bouwvergunningen en exploitatievergunningen.

- Dienstverlening:

Uitgifte van reisdocumenten (paspoorten, ID-kaarten), rijbewijzen, en het verzorgen van burgerzaken.

- Cultuur en recreatie:

Beheer van bibliotheken, zwembaden, sporthallen, en het organiseren van culturele evenementen.

- Onderwijs:

Zorgen voor voldoende basisonderwijs en peuteropvang, en het bieden van ondersteuning aan leerlingen met extra begeleiding.

- Afvalinzameling en -verwerking:

Inzameling van huishoudelijk afval en het bevorderen van duurzame afvalverwerking.

- Veiligheid:

Handhaving van de openbare orde en het toezicht houden op de naleving van regelgeving.

- Economie:

Stimuleren van lokale economische ontwikkeling en het aantrekken van bedrijven.

De gemeente is ook verantwoordelijk voor het opstellen van beleid en het vaststellen van verordeningen op deze gebieden, evenals het uitvoeren van wetten en regels die op nationaal niveau zijn vastgesteld.

Bedrijfscontinuïteit

Tijdens een langdurig incident waarbij de gemeente wordt geconfronteerd met een weerbaarheidsopgave dient de gemeente haar essentiële taken zoveel als mogelijk uit te voeren (zie ook bedrijfscontinuïteitsprogramma).

Rampen- en crisisbestrijding

Indien er sprake is van een ramp of een crises zijn er twee wettelijke stelsels, het klassieke staatsnoodrecht en het wettelijke kader voor het bestrijden van rampen en crises op basis van het 'reguliere' recht. Tijdens een ramp of crisis vervaagt de grens tussen het staatsnoodrecht en het 'gewone' crisis- en noodrecht. Daardoor is het niet duidelijk wanneer het staatsnoodrecht en wanneer het gewone crisisrecht van toepassing is.

Het staatsnoodsrecht

Het klassieke staatsnoodrecht vindt grondslag in artikel 103 van de Grondwet en heeft een gelaagde wettelijke systematiek. De Coördinatiewet Uitzonderingstoestanden bevat het raamwerk en procedurele bepalingen, de Oorlogswet voor Nederland en de Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag bevatten enkele algemene noodbevoegdheden en ten slotte zijn er ruim veertig wetten (deels onderdelen van 'gewone' wetten, deels wetten die speciaal zijn geschreven voor buitengewone omstandigheden) met specifieke noodbevoegdheden (RvS, Ongevraagd advies 'van noodwet tot crisisrecht', 15 december 2021, p. 12).

Het staatsnoodrecht is de afgelopen vijftig jaar slechts drie keer gebruikt, maar door de ervaring met Covid-19 en de adviezen om het staatsnoodrecht te moderniseren is het niet ondenkbaar dat dit stelsel in de toekomst vaker wordt gebruikt. De Rijksoverheid kan tevens ervoor kiezen om maatregelen vast te leggen in een tijdelijke wet. Een voorbeeld hiervan is de Tijdelijke Wet Maatregelen COVID-19, die tijdens de coronapandemie werd ingevoerd.

Het reguliere recht

Het tweede stelsel is het wettelijk kader ontwikkeld voor bestrijding van rampen en crises op onder meer het 'reguliere' recht, neergelegd in de Gemeentewet en de Wet Veiligheidsregio's (Wvr). Is op lokaal niveau sprake van een ramp (of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan), dan is de burgemeester op grond van de Gemeentewet bevoegd een noodbevel te geven ter handhaving van de openbare orde (artikel 175 Gemeentewet). Zijn in deze situatie algemeen verbindende voorschriften nodig, dan kan de burgemeester een noodverordening uitvaardigen (artikel 176 Gemeentewet). In beide gevallen geldt dat kan worden afgeweken van wettelijke voorschriften, maar niet van de Grondwet (RvS, Ongevraagd advies 'van noodwet tot crisisrecht', 15 december 2021, p. 14).

Een noodbevel of noodverordening kan door middel van bestuursdwang (artikel 125 Gemeentewet) worden gehandhaafd (ABRvS; Kamerstukken II 1985/86, 19403, 24 april 2001 nr. 3, p. 121). Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening (artikel 2

Wvr). De wettelijke verantwoordelijkheid betreft zowel de voorbereiding daarop (koude fase) als het handelen in een concrete situatie (warme fase).

Is er sprake van een ramp of crisis van meer dan plaatselijke betekenis of de ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, dan gaan de bevoegdheden van de burgemeester over op de voorzitter van de veiligheidsregio (artikel 39 Wvr). Het gaat om bevoegdheden uit de Wvr (gezag, opperbevel, informatievoorziening), de Gemeentewet (o.a. noodbevel en noodverordening), de Wet openbare manifestaties (o.a. verbieden en beëindigen van betogingen), en om het gezag over de politie en de Koninklijke Marechaussee op grond van de Politiewet 2012.

Bijlage VIII: Huidige situatie weerbaarheid Kerkrade

Om de omvang van de weerbaarheidsopgave beter te kunnen duiden, is een analyse (0-meting) uitgevoerd van de huidige situatie. Daarin zijn de volgende twee onderdelen beschouwd:

- De vitale infrastructuur en essentiële bedrijven in Kerkrade, waar de inwoners, instellingen en bedrijven binnen Kerkrade afhankelijk van zijn;
- Het huidige weerbaarheidsniveau van de bevolking, gemeten middels een peiling (voor de gemiddelde burger) en door middel van een inventarisatie van de kwetsbare groepen.

Vitale processen

De NCTV heeft een overzicht van de sectoren met deze vitale processen samengesteld. De NIPV brengt hierin nog een verdere hiërarchie aan met twee categorieën, waarbij categorie A de meest impactvolle processen betreft.

Sector	Vitale processen	Categorie
Energie	e.g. gas, olie, elektriciteit	A
Drinkwater	Drinkwatervoorziening	A
Water	Keren en beheren waterkwantiteit	A
Nucleair	Opslag, productie en verwerking nucleair materiaal	A
Telecommunicatie	e.g. internet, data, telefonie, GPS	B
Transport	e.g. afwikkeling luchtvaart, scheepvaart, (spoor)wegen	B
Chemie	Grootschalige verwerking (petro)chemische stoffen	B
Financiën	e.g. betalingsverkeer, effectenbeheer	B
Overheid	e.g. basisregistraties, informatievoorziening burgers	B
Openbare orde	Inzet politie, toegang tot hulpdiensten/112	B
Defensie	Inzet defensie	B
Zorg	Acute, niet-vervangbare zorg, kwetsbare groepen	C
Voedselvoorziening	e.g. supermarkten	C

In onderstaand overzicht staat een overzicht van de bedrijven die onderdeel uitmaken van de Kerkrade vitale structuur conform de indeling van de NCTV. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen de bedrijven die gevestigd zijn in Kerkrade, en de relevante partijen buiten Kerkrade.

Sector	Vestigingen in Kerkrade	Partij buiten Kerkrade
Energie	-	Enexis Tennet Gasunie
Drinkwater	RWZI Kaffenberg	WML
Telecommunicatie	-	Providers telefonie & internet (Vodafone/Ziggo, KPN e.d)
Transport, wegen	7 Benzinestations 8 bedrijven personenvervoer 42 bedrijven goederenvervoer	Rijkswaterstaat Provincie Limburg
Transport, spoor	-	Prorail NS, Arriva
Financiën	(1 SNS-vestiging in Kerkrade)	DNB Banken (ING, SNS, Rabobank)
Overheid	Gemeente Kerkrade Veiligheidshuis Kerkrade OBGW	
Openbare orde	Gemeente Kerkrade Brandweer ZL – Kazerne Kerkrade Politie Kerkrade	
Defensie	(1 complex in Kerkrade)	Ministerie van Defensie
Zorg	<i>Acute (eerstelijns-)zorg</i> Rode Kruis Kerkrade 11 huisartspraktijken 14 tandartspraktijken 3 verloskundigen 5 dierenartsen <i>Kritieke doelgroep, intramuraal</i> Radar (18 instellingen) Koraalgroep (10 instellingen) Meander (7 instellingen) Tobas Jongeren groep (3 instellingen) 12 overige instellingen <i>Kritieke doelgroep, thuis</i> Meander thuiszorg Buurtzorg Nederland thuiszorg Koru coaching thuiszorg <i>Potentieel essentiële dagbehandeling</i> Zuyderland Kerkrade Elyse kliniek voor nierzorg Mitralis diagnostisch centrum <i>Medicijnen</i> 7 apotheken (e.g. BENU) 5 drogisterijen (DA, Etos, Kruidvat) 4 farmaceutische groothandels	Zuyderland Heerlen/Geleen Maastricht UMC GGD/GHOR Ambulancezorg Zuid-Limburg
Voedsel	<i>Detailhandel voedsel</i> 11 supermarkten (e.g. AH, Jumbo Plus, Aldi) 37 overige detailhandel & markthandel Voedselbank Kerkrade <i>Groothandel en productie</i> 6 bedrijven voedselindustrie 24 groothandels in voedingsmiddelen	Landelijke keten supermarkt / distributiecentra

Weerbaarheidsniveau inwoners

Om het huidige weerbaarheidsniveau binnen Kerkrade te meten, is een peiling uitgevoerd. Voor de inhoud van de vragenlijst is onder meer gekeken naar bestaande onderzoeken, zoals de Risico- en Crisisbarometer (NCTV), Onderzoek naar weerbaarheidsgedragingen (NCTV, D&B), en onderzoek van het Rode Kruis. Het doel van de peiling is een quickscan voor de huidige situatie, om enig inzicht te krijgen in de huidige situatie. Deze meting richtte zich op thema's als zelfredzaamheid, voorbereiding, communicatie en vertrouwen in de overheid.

Het betreft echter een peiling, geen volledig statistisch onderzoek. Dit heeft implicaties voor de representativiteit en de generaliseerbaarheid. De meest kwetsbare groepen zullen daardoor ondervertegenwoordigd zijn in de peilingresultaten. Daarom is tevens geïnventariseerd wat de omvang van de kwetsbare groepen binnen Kerkrade is. Van deze inwoners kan sowieso gesteld worden dat het weerbaarheidsniveau laag zal zijn. De peilingresultaten moeten vooral geïnterpreteerd worden voor de situatie van "gemiddelde" Kerkradenaar.

Peiling: weerbaarheid "gemiddelde" inwoner

De peiling is uitgevoerd tussen 14 en 29 april 2025 via Gemeentepeiler. In totaal hebben 552 leden van het panel deelgenomen. Dat is ruim voldoende voor 95% betrouwbaarheid. De belangrijkste resultaten worden hieronder toegelicht.

- Een grote meerderheid (91%) van de respondenten maakt zich wel eens of regelmatig zorgen over de huidige situatie in de wereld.
- De helft van de respondenten voelt zich redelijk tot heel goed voorbereid op noodsituaties. Ongeveer de helft van de respondenten heeft ook al (deels) een noodpakket in huis. Slechts 20% van de respondenten heeft ooit een noodplan opgesteld.
- Ongeveer een derde denkt minder dan 3 dagen (of zelfs minder dan 1 dag) te kunnen overleven in noodsituaties zonder externe hulp.
- 80% de respondenten geeft aan mensen in hun omgeving te hebben die kunnen helpen in een noodsituatie. Zelfredzaamheid en samenredzaamheid.
- Een grote meerderheid (89%) geeft aan informatie over noodsituaties en crisisbeheersing via traditionele nieuwsmedia (tv, krant, radio) te verkrijgen. Ook sociale media, de website van de gemeente en familie/vrienden zijn bronnen van informatie.
- Aan de andere kant weet bijna driekwart van de respondenten niet wat zij van een gemeente kunnen verwachten in noodsituaties.

Kwetsbare groepen in Kerkrade

Een belangrijke kanttekening bij de resultaten van de peiling, is dat de representativiteit niet geborgd is. De meest kwetsbare bevolkingsgroepen zijn (waarschijnlijk) onder- of zelfs niet vertegenwoordigd in het panel. De resultaten moeten dan ook vooral geïnterpreteerd worden als het beeld voor de "gemiddelde/doorsnee" inwoner van Kerkrade. Vandaar dat deze groepen extra aandacht vereisen. Hierna worden deze toegelicht.

De impact van crises kan nog groter zijn voor kwetsbare groepen, waarvan de veerkracht, weerbaarheid en zelfredzaamheid over het algemeen lager zijn. Welke groepen kwetsbaar zijn, kan vanuit verschillende invalshoeken bekeken worden en is contextafhankelijk. Kwetsbaarheid kan vanuit sociaal-economisch (e.g. CBS¹), of fysiek-medisch perspectief (e.g. RIVM²) gezien worden, of juist situationeel (SCP³). De Universiteit van Twente⁴ heeft in opdracht van het WODC specifiek onderzoek gedaan naar kwetsbare groepen in de context van crisissituaties. Op basis van deze verschillende bronnen, zijn de volgende aspecten belangrijk bij het inventariseren van kwetsbare groepen:

- Leeftijd: ouderen of juist kinderen
- Sociaal-economisch: mensen met een laag inkomen, werklozen e.d.
- Fysiek-medisch: mensen met een fysieke beperking, zwangere vrouwen
- Psychosociaal: Mensen met een psychische beperking, eenzame mensen
- Taalbarrière: laaggeletterden, migranten/buitenlanders

In onderstaande tabel staat voor Kerkrade een aantal indicatoren voor deze aspecten opgenomen. In de peiling kwam een percentage van 9% voor mensen die afhankelijk zijn van anderen in het dagelijks leven, maar dit aantal zal in werkelijkheid dus hoger zijn.

Kwetsbaarheid	Kenmerken	Aantal/%	Bron
Leeftijd	• Ouderen (75+)	5.668	BRP, 2025
	• Kinderen	4.788	BRP, 2025
Sociaal-economisch	• Huishoudens onder soc. min.	1.290	CBS, 2022
Fysiek-medisch	• Langdurige aandoening	42,1%	RIVM, 2022
	• Ernstig beperkt	6,9%	RIVM, 2022
	• Institutioneel gehuisvest	942	CBS, 2024
Psychosociaal	• Psychische klachten	27,0%	RIVM, 2022
	• Lage veerkracht	20,4%	RIVM, 2022
	• Sociaal eenzaam	40,7%	RIVM, 2022
Taalbarrière	• Laaggeletterd	25,0%	St. L&S
	• Niet-Nederlandse nationaliteit	5.228	CBS, 2024

Bijzondere aandacht dient uit te gaan naar de personen woonachtig of (tijdelijk) ondergebracht in instellingen:

- Deze personen zijn het meest kwetsbaar (lichamelijk, psychisch, sociaal)
- Zijn het minst zelfredzaam en in hun huidige dagelijkse leven afhankelijk van zorg
- Zullen (mogelijk) niet kunnen terugvallen op een eigen sociaal netwerk voor zorg

Deze groep is in kaart gebracht door binnen het vestigingenregister zorglocaties met overnachting te traceren. Hieruit zijn de volgende kwetsbare groepen met bijbehorende locaties van zorgpartijen geïdentificeerd:

¹ [Schokbestendigheid: Hier en nu | CBS / Kwetsbare groepen | CBS](#)

² [Kwetsbare groepen | RIVM](#)

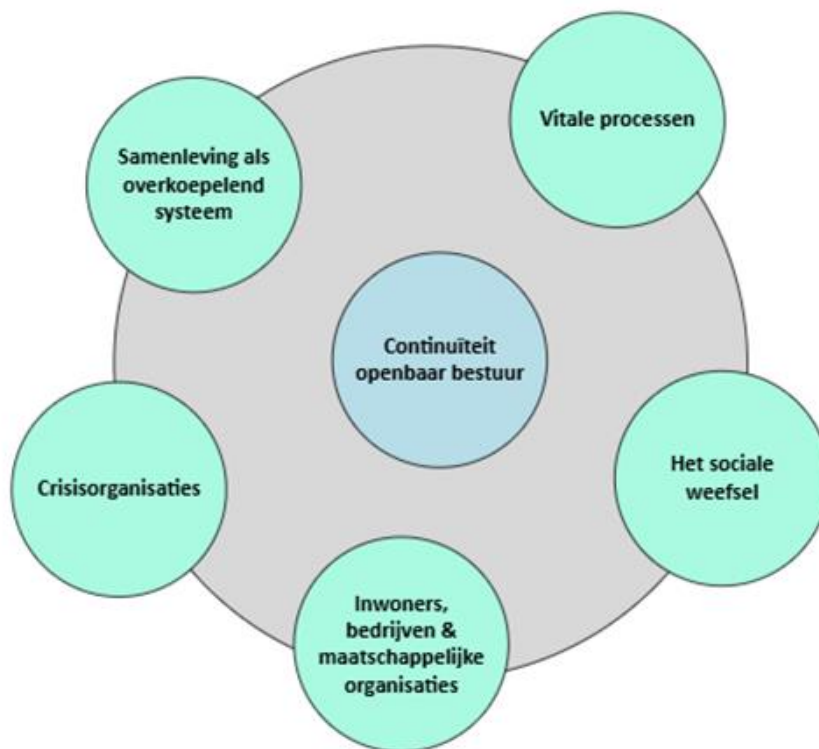
³ [Onderzoeksrapport+Zicht+op+zorgen \(1\).pdf](#)

⁴ [2736_Volledige_Tekst_tcm28-257007.pdf](#)

<i>Kwetsbare groep</i>	<i>Zorgpartij</i>	<i>Locaties</i>	<i>Aant.⁵</i>
Zorgbehoevenden woon- zorg Ouderen Dementie Lichamelijk beperkt/ gehandicapt	• Meander	6 zorgcentra	408
	• Annahuis	Annahuis	8
Zorgbehoevenden verpleegzorg	• Meander	3 verpleeghuizen	241
	• Dagelijks Leven	Het Mijnwerkershuis	22
Verstandelijk gehandicapten	• Koraalgroep	10 locaties Op de Bies	68
	• Radar	7 woonvormen	119
ggz	• Levantogroep	Vroenhof	23
	• Mondriaan	Beschermd wonen Spekheide	33
	• Stichting Zonnewende	Huize Horizon	n/a
Kwetsbare jeugd	• Credohuis Parkstad	Credohuis	7
	• Talent B.V.	Talent B.V.	6
	• Tobas Jongeren thuis	2 locaties	10

Bijlage IX: Actielijst maatregelen gemeente

Momenteel is deze nog in conceptfase.



Bijlage X: Kwetsbaarheid kinderen in crises

<https://www.unicef.nl/wat-we-doen/nieuws/2025-05-12-kinderen-ontbreken-in-nationale-crisisplannen>

Kinderen ontbreken in nationale crisisplannen

12 mei 2025

Terwijl de overheid Nederlanders oproept om zich voor te bereiden op noodsituaties zoals oorlog, stroomuitval of overstromingen, maakt UNICEF zich grote zorgen over een onderbelichte groep: kinderen. Zij worden over het hoofd gezien in de crisisaanpak. In het nationale of regionaal rampenplan worden zij niet tot nauwelijks expliciet genoemd, laat staan serieus voorbereid op noodscenario's. En dat terwijl kinderen in crisissituaties juist kwetsbaarder zijn en specifieke bescherming nodig hebben.

© UNICEF/Daniella van Bergen

UNICEF Nederland roept op tot directe actie: bereid kinderen beter voor op noodscenario's én zorg dat hun belang en perspectief structureel worden meegenomen in alle crisisvoorbereiding. Volgens de VN-kinderrechtenorganisatie is het onaanvaardbaar dat kinderen onzichtbaar blijven in beleid dat bedoeld is om mensenlevens te beschermen. De organisatie doet daarom vandaag een dringende oproep aan de overheid: neem kinderen mee in alle crisisvoorbereidingen, geef ouders de juiste handvatten en zorg dat de behoeftes van kinderen ook in tijden van nood, zoals bij besluitvorming rondom noodmaatregelen, worden gewaarborgd.

UNICEF-directeur Suzanne Laszlo waarschuwt dat het ontbreken van kindgerichte maatregelen grote gevolgen kan hebben: "Kinderen zijn geen mini-volwassenen. Hun angsten, hun reacties en hun behoeften zijn fundamenteel anders. Als we hen niet serieus voorbereiden, lopen ze extra risico's – fysiek, mentaal en emotioneel. Terwijl onze ervaring wereldwijd juist laat zien: als kinderen weten wat hen te wachten staat, handelen ze kalmer en veerkrachtiger in echte noodsituaties."

De coronacrisis heeft pijnlijk blootgelegd wat er misgaat als kinderen geen plek hebben in de crisisvoorbereiding, stelt UNICEF. Ontwikkelingsschade, mentale problemen en het gebrek aan perspectief stapelden zich op, terwijl de onderbouwing van ingrijpende maatregelen richting kinderen veelal ontbrak. Het duurde lang voordat de gevolgen voor en de geluiden die kinderen en tieners lieten horen serieus genomen werden. Pas toen er cijfers en signalen binnen kwamen van een stijging van eetstoornissen, depressieve gevoelens en leerachterstanden werd de druk vanuit de maatschappij opgevoerd en had ook de politiek hier publiekelijk oog voor. "Hun stem klonk nauwelijks door in de besluitvorming. De lessen uit die periode zijn glashelder: zonder structurele aandacht voor kinderen in crisisbeleid worden hun belangen opnieuw het eerst vergeten, en het laatst hersteld.", stelt Laszlo.

De VN-organisatie roept op tot directe aanpassingen in beleid en praktijk. Want als kinderen niet voorkomen in plannen, komen ze onvermijdelijk in de knel. UNICEF pleit voor gerichte actie. Ter voorbereiding op het debat in de Tweede Kamer over Veiligheid en Weerbaarheid stuurt UNICEF vandaag een brief naar Kamerleden en het kabinet met daarin drie aanbevelingen:

1. Neem kinderen mee in rampenplannen: Kinderen worden op dit moment niet of nauwelijks expliciet meegenomen in alle nationale en regionale rampenplannen. Dat zou wel moeten. Specifiek moet er worden gedacht aan:

Gezinsherenigingssystemen om te voorkomen dat kinderen en ouders elkaar kwijtraken

Kindvriendelijke noodopvang met veilige ruimtes en psychosociale hulp

Training voor hulpdiensten in het omgaan met kinderen

2. Geef ouders handvaten om kinderen beter voor te bereiden op rampen: Door kinderen te betrekken in de voorbereiding op rampen, ontwikkelen zij een groter gevoel van veiligheid en is de kans op ontwikkelschade op de lange termijn minder groot. Laszlo: “Als we kinderen geen uitleg en handvatten geven, slaan zorgen om in angst. Door met kinderen in gesprek te gaan en ruimte te geven aan hun gedachten en zorgen, én door hen actief voor te bereiden, voorkom je paniek. Het bepaalt hoeveel schade je later voorkomt”. Ouders moeten hiervoor handvaten krijgen zodat zij:

Hun kinderen actief kunnen betrekken bij de voorbereiding op noodsituaties, bijvoorbeeld door samen een noodpakket samen te stellen met dingen die voor kinderen belangrijk zijn. Denk aan een favoriete knuffel, een vertrouwd boekje of een spelletje. Dat biedt praktische en emotionele houvast.

Samen met hun kind kunnen oefenen voor rampen: wat doe je als de stroom uitvalt? Waar spreken we af als we elkaar kwijt zijn? Wie bel je?

3. Zorg voor betere waarborging van kinderrechten in crisissituaties: Het VN-Kinderrechtenverdrag – waar Nederland zich aan heeft verbonden – stelt glashelder: het belang van het kind moet altijd een eerste overweging zijn in besluiten die hen raken. Dat is geen vrijblijvende wens, maar een juridische verplichting. Toch ontbreekt vaak elk spoor van die belangenafweging. Kinderrechten blijven onzichtbaar in beleid en besluitvorming – ook wanneer de gevolgen voor kinderen groot zijn. Besluitvorming moet daarom fundamenteel anders: het perspectief van kinderen moet standaard worden meegenomen, en inzichtelijk worden gemaakt. Niet omdat het belang van het kind altijd doorslaggevend moet zijn, maar omdat het altijd zichtbaar en serieus gewogen móet worden. Alleen dan kunnen bestuurders en politici worden aangesproken op hun keuzes. Alleen dan ontstaat eerlijke, toetsbare besluitvorming. En waar kennis over de impact op kinderen ontbreekt, moet die actief worden ingebracht. Want het idee dat een maatregel pas relevant is voor kinderen als die specifiek op hen is gericht, is misplaatst. Als beleid mensen raakt, dan raakt het kinderen – altijd.

UNICEF roept op om expliciet in de crisisbesluitvorming een plek te reserveren voor kinderen. Zodat zij niet over het hoofd worden gezien en hun belangen echt worden meegewogen.

Bijlage XI: Kostenspecificatie weerbaarheidsprogramma

Het betreft hier een groot project met nog veel onzekerheden aan zowel de kostenkant als aan de opbrengstenkant (bijdrage Rijk).

Voorgesteld wordt dan ook om in 2025 een startbudget van € 250.000,- beschikbaar te stellen c.q. te reserveren.

De kosten aan materialen en middelen bestaan uit:

- Kosten voor het inrichten van gemeentelijke noodsteunpunten, onder andere aanschaf van vitale apparatuur waaronder aggregaten en verwarmingen. Daarnaast aanpassingen aan het stroomnetwerk van gebouwen voor het gebruik van aggregaten;
- Kosten voor communicatie, waaronder informatiebijeenkomsten en publiekscampagnes;
- Kosten voor het prepareren van het gemeentehuis en het flexiforum als gemeentelijk crisiscentrum. Onder andere aanschaf van aggregaten en aanpassingen hiervoor aan stroomnetwerk;
- Kosten voor het aanpassen van de gemeentelijke opslag van brandstof bestemd voor noodzakelijke voertuigen en aggregaten;
- Kosten voor aanschaf van een informatiesysteem, waarin de processen van het bedrijfscontinuïteitsmanagement en de weerbaarheidsopgave in worden vastgelegd.
- Aanschaf van een analoog communicatiesysteem voor de in verbinding staande functionarissen van het weerbaarheidsprogramma en de noodsteunpunten.
- Kosten voor onderhoud en vervanging van vitale apparatuur, waaronder aggregaten, communicatiesysteem, verwarmingen etc.;
- Abonnementskosten voor gebruik digitale crisis app, welke functionarissen ondersteunt in de uitvoering;
- Kosten voor het organiseren en houden van noodzakelijke opleiding, training en oefenmomenten van eigen personeel in samenhang met netwerkpartners en samenleving;
- Kosten voor opslag van apparatuur en vitale middelen;
- Kosten die gemaakt dienen te worden voor de organisatie en onderhoud van toekomstige onderdelen van het uitvoeringsprogramma (aan verandering onderhevig).

De personele kosten bestaan uit:

Doelstelling is om de benodigde personele inzet zoveel als mogelijk uit de bestaande capaciteit te werven.

Noot:

Zoals vermeld, zijn dit de eerste kosten die voor de opstart en de eerste onderdelen van het weerbaarheidsprogramma zijn gemoeid. De verwachting is dat deze kosten hoger worden bij nadere uitwerking van het uitvoeringsprogramma. Voor dekking van deze kosten zal de gemeente Kerkrade ook een beroep doen op bijdragen van de Rijksoverheid.

Bijlage XII: Begrippenkader

Bedrijfscontinuïteit	Het vermogen van een organisatie om haar essentiële processen voort te zetten tijdens en na een verstoring.
Continuïteitsplan	Een plan waarin staat hoe een organisatie haar kritieke processen voortzet bij verstoringen.
Crisisorganisatie	De gemeentelijke structuur en werkwijze voor het coördineren van acties tijdens rampen of verstoringen.
GRIP-structuur	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure; een opschalingssysteem voor crisisbeheersing.
Geopolitiek	Geopolitiek is de studie van hoe geografische factoren zoals ligging, hulpbronnen en grenzen de machtsverhoudingen en het gedrag van staten op het wereldtoneel beïnvloeden
Hybride dreiging	Een combinatie van militaire en niet-militaire middelen (zoals cyberaanvallen, desinformatie, sabotage) om maatschappelijke ontwrichting te veroorzaken.
Maatschappelijke weerbaarheid	Kenmerkt zich door het aanpassingsvermogen van inwoners en gemeenschappen om zich tegen verstoringen te wapenen en zich ertegen te beschermen. Het gaat om het voorkomen of beperken van de impact van een risico of bedreiging. Het is in feite de bescherming tegen de eerste klappen van een ramp of crisis.
Noodbevel / noodverordening	Juridische instrumenten waarmee een burgemeester in crisissituaties maatregelen kan nemen om de openbare orde te handhaven.
Noodpakket	Een verzameling basisbenodigdheden (zoals water, voedsel, EHBO, radio) om enkele dagen zelfstandig te overleven.
Noodplan	Een vooraf opgesteld plan waarin staat wat te doen bij een noodsituatie, inclusief communicatie en vluchtroutes.
QuickScan	Een korte peiling of nulmeting om inzicht te krijgen in de huidige situatie, bijvoorbeeld over de weerbaarheid van inwoners.
Redundantie	Het aanleggen van alternatieve systemen of voorzieningen om uitval van vitale processen op te vangen.

Regulier crisisrecht	Juridisch kader voor rampenbestrijding en crisisbeheersing op basis van bestaande wetten zoals de Gemeentewet en Wet veiligheidsregio's.
Samenredzaamheid	Het vermogen van mensen om elkaar te helpen in noodsituaties, bijvoorbeeld binnen buurten of netwerken.
Scenario-oefening	Een gesimuleerde crisissituatie waarmee de paraatheid van organisaties wordt getest en verbeterd.
Sociaal kapitaal	Vertrouwen, netwerken en samenwerking binnen een gemeenschap die bijdragen aan veerkracht.
Staatsnoodrecht	Bijzondere wetgeving die in werking treedt bij nationale noodsituaties, met extra bevoegdheden voor de overheid.
(Maatschappelijke) veerkracht	Dit is een dynamisch proces van het collectief en verwijst naar het vermogen van een samenleving om na een ramp of crisis terug te veren naar een normale of nieuwe toestand.
Veiligheidsberaad	Het Veiligheidsberaad bestaat uit de voorzitters van de 25 veiligheidsregio's die met elkaar van gedachten wisselen over strategische en integrale veiligheidsvraagstukken en -ontwikkelingen van nu en in de toekomst. Van de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's tot aan cyber security. Ook neemt het Veiligheidsberaad landelijk bestuurlijke standpunten in namens de veiligheidsregio's en is gesprekspartner van de minister van Justitie en Veiligheid.
Vitale infrastructuur/processen	Diensten en systemen die essentieel zijn voor het functioneren van de samenleving, zoals energie, drinkwater, zorg, voedselvoorziening, communicatie en transport.
Vitale ketenpartners	Organisaties die samenwerken met de gemeente om essentiële diensten te leveren, zoals politie, GGD, brandweer, zorginstellingen.
Weerbare samenleving	Een weerbare en veerkrachtige samenleving kan zowel het risico van verstoringen minimaliseren als zich snel herstellen en zich aanpassen aan nieuwe omstandigheden.
<i>Whole-of-government</i> aanpak	Een integrale samenwerking tussen verschillende overheidslagen en -organisaties om maatschappelijke doelen te bereiken.

<i>Whole-of-society</i> aanpak	Een benadering waarbij overheid, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en burgers gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor veiligheid en weerbaarheid.
Zelfredzaamheid	Het vermogen van individuen om in een noodsituatie zelfstandig te overleven zonder directe hulp.

Samenvatting

Algemeen

Het weerbaarheidsprogramma van de gemeente Kerkrade geeft richting aan de invulling van de weerbaarheidsopgave waartoe het kabinet en de nationaal coördinator terrorisme bestrijding en veiligheid (NCTV) op 6 december 2024 alle gemeenten en Veiligheidsregio's in Nederland toe hebben opgeroepen.

Een weerbare maatschappij gaat over het vermogen van een samenleving om zich te beschermen tegen verstoringen, zich aan te passen en te herstellen. In een weerbare samenleving zijn inwoners zelf- en samen redzaam, blijven de basisbehoeften van inwoners vervuld en wordt de continuïteit van de maatschappij gewaarborgd.

Een veerkrachtige samenleving is een dynamisch proces van het collectief en verwijst naar het vermogen van een samenleving om na een ramp of crisis terug te veren naar een normale of nieuwe toestand. Bij het ontwikkelen en versterken van de maatschappelijke veerkracht zijn sociaal kapitaal en vertrouwen belangrijke kernelementen, maar ook de samenwerking tussen verschillende gemeenschappen.

Weerbaarheidsprogramma

Het weerbaarheidsprogramma van onze gemeente verbindt drie belangrijke processen met elkaar:

- 1) Rampen- en crisisbestrijding vanuit de Wet Veiligheidsregio's;
- 2) Bedrijfscontinuïteitsmanagement;
- 3) Weerbaarheidsopgave bij langdurige crises.

Bij de aanpak van de weerbaarheidsopgave gaan we uit van een volledige gemeenteorganisatie brede aanpak en samenwerking waarbij de hele samenleving is betrokken. Een aanpak en samenwerking met en tussen overheden, instanties, bedrijven en de inwoners. Een aanpak en samenwerking op (inter)nationaal, regionaal en lokaal niveau. We richten ons hierbij op een zo breed mogelijke, scenario gedreven aanpak, waarbij we starten vanuit de scenario's stroom- en cyber(data)uitval.

Kwetsbare groepen en jongeren

De gemeente Kerkrade heeft hierbij speciaal aandacht voor de kwetsbare en minder zelfredzame personen alsmede de kinderen en jongeren in de samenleving. In de aanpak krijgen deze groepen prioriteit.

Uitvoeringsprogramma

Vanuit dit kaderstuk wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld waarin concrete acties worden vastgelegd om in dit kader genoemde beleidsdoelen te realiseren.

Het uitvoeringsprogramma is verbonden aan de gemeentelijke actielijst van de VNG, waarin concrete actiepunten staan opgenomen voor gemeenten.

Organisatie en borging

De gemeente Kerkrade borgt door middel van dit weerbaarheidsprogramma dat in de eigen organisatie de drie genoemde processen van het weerbaarheidsprogramma hun plek hebben binnen de staande organisatie. De bestuurlijke verantwoordelijkheid

voor het tot stand komen en houden van dit programma ligt bij het college van Burgemeester en Wethouders. Portefeuillehoudster is de burgemeester.

Door de organisatie brede aanpak is het voltallige directieteam en managementteam betrokken bij de sturing op de uitvoering van het weerbaarheidsprogramma. Het uitvoeringsprogramma en bijbehorende procesinrichting vindt plaats onder regie van de afdeling openbare orde en veiligheid in samenwerking met de afdeling informatie. Hiervoor wordt duurzaam op beide afdelingen een senior beleidsmedewerker (0,5 fte) aangesteld.

Deskundigheid en coördinatie op de uitvoering van de drie processen van het weerbaarheidsprogramma wordt georganiseerd in een door aan ieder proces gekoppeld kernteam.

Schaalbare crisisorganisatie

Maatregelen vanuit het weerbaarheidsprogramma zijn (op en af)schaalbaar en zijn gekoppeld aan een schaalbare organisatiestructuur, zoals de crisisorganisatie van de Veiligheidsregio. De gemeentesecretaris activeert en schaaft op binnen het weerbaarheidsprogramma.

Oefenen en trainen

Onderdeel van het weerbaarheidsprogramma is opleiden, trainen en oefenen. Hierdoor is de gemeente alsmede de verbonden partners en samenleving beter voorbereid op crises en draagt dit bij aan het bereiken van de doelstellingen. Daarnaast kan door het oefenen en trainen ook worden gemeten in welke mate onderdelen zijn georganiseerd van het weerbaarheidsprogramma.

Financiële en personele kosten

De landelijke investeringsagenda is nog in ontwikkeling en wat dit betekent voor gemeenten is geen zicht op. Derhalve zal bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma pas inzichtelijk worden wat de exacte kosten van het uitvoeringsprogramma zullen zijn en of hiervoor door de nationale overheid middelen voor worden vrij gemaakt.

Gezien de urgentie en prioriteit die het weerbaarheidsprogramma binnen de gemeente heeft, wordt voor impactvolle onderwerpen nu al budget beschikbaar gesteld.

Het betreft hier een groot project met nog veel onzekerheden aan zowel de kostenkant als aan de opbrengstenkant (bijdrage Rijk).

Voorgesteld wordt dan ook om in 2025 een startbudget van € 250.000,- beschikbaar te stellen c.q. te reserveren.